

- *розкрито* сучасні політики держав Європи та США у галузі освітніх інновацій на рівні загальної середньої освіти;
- *виокремлено* інноваційні тренди в системах загальної середньої освіти в країнах Європи та США.
- *структуровано* інновації, які характеризують розвиток загальної середньої освіти в країнах Європи, у США та Канаді (запровадження ключових компетентностей, що включають трансверсальні, в рамках трансформації змісту освіти на компетентнісні засади, білінгвальне навчання у галузі навчання іноземних мов; розвиток технологій блокчейн, безкоштовних цифрових відкритих підручників та відкритих освітніх ресурсів у галузі цифровізації освіти; розвиток імерсивних технологій в рамках технологізації загальної середньої освіти; сприяння ліквідації кінцевих освітніх траєкторій та розвитку навичок для життя на засадах цілісного підходу, формування здорового та безпечного навчального середовища, яке захищає і надихає учнів; є адаптованим як для дівчат, так і для хлопчиків; є інклюзивним навчальним простором, що є дружнім до нацменшин чи учнів з обмеженими можливостями, місцем, в якому діти вчать поважати один одного та навколишнє середовище, формування базових (твердих) навичок (відповідно до віку учнів), так і м'яких (гігієна, харчування, знання про ВІЛ/СНІД, роботу в конфліктних ситуаціях, гендерну рівність чи інші важливі національні та міжнародні проблеми) навичок у галузі справедливості та якості в освіті;
- *охарактеризовано* виклики, які визначають характер розвитку шкільної освіти в європейському та північноамериканському просторах.

Орієнтири політики ЄС у галузі справедливості в освіті

*О.І. Локишина,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
завідувач відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України*

Констатовано, що освіта країн ЄС стикається з викликом забезпечення справедливості освіти (сексизм, сексуальні домагання, гендерний розрив у природничій галузі та ІКТ, недостатня підтримка дітей і молоді з особливими потребами, низька успішність учнів з неблагополучних родин, низький рівень успішності учнів, що проживають у сільській місцевості тощо). Це актуалізує розбудову політики у галузі справедливості в освіті, стратегічні орієнтири якої окреслено зокрема в таких документах, як Європейський фундамент соціальних прав (2017), Рекомендація Ради від 22 травня 2018 року щодо сприяння спільним цінностям, інклюзивній освіті та європейському виміру навчання, Висновки Ради від 16 червня 2020 року щодо протидії кризі COVID-19 в освіті та навчанні, Повідомлення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського економічно-соціального комітету та Комітету регіонів про досягнення Європейського освітнього простору до 2025 р. (2020). Зasadничим принципом

організації справедливої освіти у документах визначено відокремлення соціального, економічного та культурного статусу, етнічного та расового походження від освітнього рівня та досягнень.

Розкрито напрями діяльності ЄС з підтримки держав-членів задля посилення рівня справедливості систем освіти. На рівні дошкільної освіти – це сприяння досягненню максимального рівня охоплення дошкільною освітою дітей відповідного віку; на рівні шкільної освіти – ліквідації кінцевих освітніх траєкторій; на рівні професійно-технічної освіти – сприяння інклюзивності та рівним можливостям, що забезпечує досягнення стійкості, соціальної справедливості та процвітання для всіх; на рівні вищої освіти – підтримка запровадження як академічної, так і неакадемічної підтримки, що забезпечує синергію між освітньою та науково-дослідницькою та інноваційною місіями закладів вищої освіти у контексті Європейського освітнього простору та Європейського дослідницького простору, забезпечуючи при цьому узгодженість з Європейським простором вищої освіти; на рівні освіти дорослих – сприяння розвитку навичок для життя на засадах цілісного підходу, що спрямований на охоплення всього дорослого населення та всіх видів навичок з метою підтримки дорослих у досягненні успіху в особистому та професійному житті.

Зроблено висновок, що інклюзивна освіта і навчання, а також просування європейського виміру в навчанні та екологічної стійкості задля підтримання руху до більш зеленої та стійкої Європи, включаючи розвиток компетентностей у сфері сталого розвитку, позиціонуються як інструменти формування спільних цінностей, створення і підтримки згуртованого європейського суспільства, що сприяє сталому зростанню.

Трансформація змісту на компетентнісні засади у загальній середній освіті країн ЄС: стратегічний та законодавчий рівні

*О. З. Глушко,
кандидат педагогічних наук,
молодший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України*

У процесі дослідження встановлено, що у межах Європейського Союзу компетентність (competence англ. м.) визначається як поєднання знань, навичок та ставлення, що відповідає контексту. Компетентність вказує на здатність адекватно застосовувати результати навчання у визначеному контексті (освіта, робота, особистий чи професійний розвиток). Навчальна програма, розроблена на компетентнісних засадах, підкреслює складні результати навчального процесу (тобто знання, навички та ставлення, що застосовуються учнями), вона орієнтована та адаптована до потреб учнів. Це означає, що навчальна діяльність та середовище формуються таким чином, щоб учні могли набувати та застосовувати знання, навички та ставлення до ситуацій, з якими вони стикаються у повсякденному житті.